

Bono ja Bob Geldof

Pehmeitä kuvia ja kovia sanoja Afrikkaa tuottamassa ja purkamassa

RIINA YRJÖLÄ

ABSTRACT

Bono and Bob Geldof:
Images and Words
Making and Shaping
Africa

By broadening the concept of the political to include the politics of celebrities, this paper aims to examine how the concept of 'Africa' becomes produced by two western celebrities, Bob Geldof and Bono, both in their own discourse and in the media's representation of them. I argue that they present Africa not only as a place but also as a purpose in the world system. Although Bono and Geldof see themselves as striving for socio-political change in the continent, their representations end up reinforcing the image of Africa as a place in need of western help, guidance and love to become, to grow and to exist. As a result, Geldof's and Bono's humanitarian discourses can be seen to play at least three crucial functions in the wider political context: legitimising Western power and authority over Africa, popularizing and organizing western public sentiments to support these actions, and protecting western strategic interests in the continent as well as in the rest of the world.

Johdanto

Kahden viime vuosikymmenen aikana on länsimaiden julkkiksista tullut keskeinen osa Afrikakuvastoa sekä Afrikan ”todellisuuden” tuottamista. Aina 1980-luvun puolivälistä alkaen ovat varsinkin Iso-Britannian julkkikset erilaisin kampanjoin nousseet median ääni- ja kuva-aalloille pyrkimyksenään kiinnittää suuren yleisön huomio Afrikan ongelmiin erinäisin projektein. Näistä näkyvimmit ovat olleet *Live Aid* -konsertti (1985) ja sen seuraaja *Live8* (2005) sekä *Mandela*-konsertit (1988, 1990, 2008). Julkkikset eivät kuitenkaan enää toimi ainoastaan tietoisuuden herättäjinä musiikin parissa, vaan he mitä enenevässä määrin perustavat nyt myös omia poliittisia ohjelmiaan ja kansalaisjärjestöjä (esim. *Product Red*, *DATA*), toimivat kansainvälisten poliittisten kampanjoiden puhemiehinä ja lähettiläinä (esim. *Make Poverty History*, 2005) ja valmistelevat politiikkojen nimittäminä Afrikan tilannetta koskevia raportteja ja suosituksia (esim. *Commission of Africa*, *Africa Pro-*

gress Panel, *Globalisation and Global Poverty Group*). Näiden moninaisten representaatioiden kautta julkkikset tuottavat miljoonille ihmisille ympäri maailmaa käsityksiä, näkemyksiä ja totuuksia Afrikasta ja sen tilanteesta.

Vaikka itsessään julkkispolitiikka ei ole uusi ilmiö, nykyinen korkean profiilin ja näkyvyyden Afrikka-julkkispolitiikka eroaa merkittävästi aikaisemmista julkkispolitiikan muodoista. Kun ennen julkkisaktivistit keskittyivät protestoimaan poliitikkoja vastaan, ovat nykyään näkyvimmit Afrikan puolesta puhuvat ja toimivat julkkikset siirtyneet vastakulttuurin puolelta valtavirtapolitiikkaan esiintyen johtavien poliitikkojen ja päätöksentekijöiden kanssa esimerkiksi puolue-kokouksissa, YK:n konferensseissa ja *World Economic Forum*in tapahtumissa ja parrasvaloissa. Verrattuna aikaisempiin vuosikymmeniin on tämä julkkisten kansallinen tai kansainvälinen nousu politiikan eliittien rinnalle merkittävä historiallinen käänne. Esimerkiksi 1970-luvulla Presidentti Nixon yritti karikoittaa John Lennonin Yhdysvalloista tämän Viet-

namin sotaa vastaan kohdistaman kritiikin johdosta. Toisena esimerkkinä mainittakoon näyttelijä Jane Fonda, joka tuli julkisesti stigmatisoiduksi sodan vastaisen toimintansa takia ”Hanoi-Janeksi”, identiteettiä joka häneen liitetään yhä median diskursseissa. Tämän tyyppiset näkyvät ja suorasukaiset julkkisten hiljentämisen tavat ovat vähentyneet, mutta ne eivät ole suinkaan kadonneet vaan pikemmiten muuttaneet muotoaan. Vuonna 2003 yhdysvaltalaisen *Dixie Chicks* -country-yhtyeen musiikin soittaminen lopetettiin maan useilla radiokanavilla koska he kritisoivat Presidentti Bushia ja Irakin sotaa. Myös näyttelijä Sean Pennin osoittamasta avoimesta kirjeestä George W. Bushille Washington Postissa vuonna 2002 seurasi mediassa syytösten tulva Pennin epäisänmaallisesta ja jopa maanpetoksellisesta toiminnasta. Afrikan köyhyyden poistamista ajava laaja-alainen koalitio, jonka toimintaa Bono on kuvannut virreksi jota ”rokkitähdet, taloustieteilijät, paavit ja poliitikot yhdessä veisaavat”, on nähin vastareaktioihin verrattuna mielenkiintoinen poikkeus julkkispolitiikassa. Carl Schmittä mukailakseni se ei poikkeuksena ainoastaan vahvasta vallalla olevaa sääntöä julkkispolitiikan suhteen, mutta tuo esille myös ne säännöt ja rajoitteet jotka julkkisten poliittista toimintaa määrittelevät.

Tässä artikkelissa keskityn kahteen toisiinsa liittuvaan teemaan: julkkisten esittämään poliittiseen kritiikkiin ja niiden tuottamiin länsimaisiin Afrikka konstruktioihin. Artikkelini pääkohteena ovat Bob Geldofin ja Bonon tuottamat Afrikka-representaatiot, tarkemmin ottaen sanat ja kuvat joiden kautta Afrikkaa rakennetaan länsimaiden median kuva- ja ääniaalloilla. Ymmärrän poliittisen laajasti, pitäen sisällään myös poliittisesti vallattomiksi koettujen julkkisien diskurssit, käytännöt, ihanteet ja maailmankuvat, joita rakennetaan sekä julkkisten toimesta että heidän kauttaan. Tavoitteenani on tutkia, kuinka käsitys ”Afrikasta” tulee tuotetuksi mediadiskursseissa sekä Geldofin ja Bonon omissa kirjoissa paikkana, mutta myös maailmanjärjestyksen päämääränä ja tarkoituksena. Väitän, että vaikka Bono ja Geldof kumpikin pyrkivätkin poliittiseen ja sosiaaliseen muutokseen Afrikan köyhyyden lopettamiseksi, heidän representaationsa tuottavat Afrikkaa yhä paikkana, joka tarvitsee keskeisesti juuri läntistä apua ja ohjausta tullakseen, kasvukseen ja ollakseen olemassa. Vaikka Afrikan orjuuden fyysiset kahleet onkin katkottu pari vuosisataa sitten, valta esittää ja

edustaa Afrikan todellisuuksia on edelleen valkoisten länsimaisten miesten käsissä. Tämä valta näkyy globaaleilla median ääniaalloilla ja kuvamaailmassa, jossa poliittisia taisteluita todellisuuksista, totuuksista ja toimijuuksista nyt käydään. Geldofin ja Bonon representaatiot eivät ainoastaan esitä Afrikkaa, vaan toimivat myös laajempina vallan kerptomuksina läntisten toimijoiden moraalisesta oikeudesta ja velvollisuudesta huolehtia, edustaa ja toimia maailman politiikan areenoilla. Laajemmista kansainvälisen politiikan konteksteissa Bonon ja Geldofin representaatiot toimivat poliittisina diskursseina, jotka legitimoivat, järjestävät ja suojelevat länsimaiden strategisia intressejä Afrikassa ja maailmalla¹.

Julkikset politiikan tutkimuksen hiljaisuusina

Vaikka julkiksia itsessään onkin tutkittu laaja-alaisesti usean tutkimusperinteen alalla², on heidän toimintansa ja heihin liittyvien representaatioiden tutkiminen politiikan konteksteissa lähes olematonta. Laajimmin populaarikulttuuria ja sen toimijoita arkipäivän käytäntöjen ja merkitysten muodostamisen tasoilla on tutkittu kulttuurin- ja mediatutkimuksen parissa. Poliitiikan teorian puuttuminen näistä analyyseista on jättänyt kysymykset populaarikulttuurin vaikutuksista poliittisiin kysymyksiin käsittelemättä (Hermes & Dahlgren 2006, 259–60). Myös politiikan tutkimus, joka on historiallisesti tehnyt ”todellisuudesta oman halunsa objektin” (Bleiker 2001, 515) on ollut viime aikoina lisääntyvässä määrin kiinnostunut erilaisten representaatioiden ja niitä tuottavien käytäntöjen konstituomista merkityksistä ja maailmankuvista (esim. Debrix & Weber 2003; Shapiro 1984, 1999; Weldes 2003). Niin viihteen, populaarikulttuurin, tyylin ja markkinoinnin vaikutuksiin politiikassa on nyt myös alettu kiinnittämään huomiota (esim. Van Zoonen 2005; Street 1997, 2001, 2002, 2003, 2004; Corner and Pels 2003; Lilleker and Lees-Marshment 2005; Louw 2005). Näiden tutkimusten lomassa on sivuttu myös julkkispolitiikkoja ja julkkispolitiikan käytäntöjä. Julkkispolitiikat voidaan kuitenkin käsittää kahdentyyppisinä toimijoina (Street 2004). Useimmin julkkispolitiikoksi on määritelty henkilö joka käyttää julkisuuttaan, kuulisuuttaan tai medianäkyvyyttään politiikan tekemisen keinona, joko jo toimiessaan politiikan päätöksenteon parissa tai pyrkiessään sinne.

Toinen, tutkimuksessa vähemmälle huomiolle jäänyt määritelmä sisältää julkisuuden henkilöt, jotka edustavat asioita, intressejä tai ryhmiä mediasa ilman virallista mandaattia tai pyrkimystä poliittisen aseman saavuttamiseen. Poliitiikan tutkimuksen kontekstissa tämän tyyppisiä populaarikulttuurin julkkipolitiikkoja tai heidän representaatioitaan ei kuitenkaan ole juurikaan tutkittu. Jos julkikset ovat päässeet politiikan tutkimuksen keskiöön on tutkimus keskittynyt lähinnä kansallisiin vaalikampanjoihin (esim. Street 2001, 187–192; Louw 2005, 154–163). Koska näiden tutkimuksien kohteena ovat olleet kuitenkin perinteiset politiikan toimijat, on julkiksille jäänyt lähinnä passiivinen rooli poliitikkojen tai poliittisten ohjelmien tukijoina. Poikkeuksena voidaan kuitenkin mainita Andrew Cooperin kirja *Celebrity Diplomacy* (2008) joka käsittelee julkkipolitiikkojen roolia kansainvälisessä politiikassa. Cooperin kirjan sävy on lähes ylistävä hänen käsitellessään erityyppisiä julkkisdiplomaatteja sekä heidän tyylejään, tuoden esiin normatiivisen näkemyksensä hyvästä ja huonosta vaikuttamisen muodoista. Valitettavasti kirja jää yleiskatsauksen tasolle eikä yllä kriittiseen analyysiin aiheesta. Cooper ei juurikaan käsittele sitä, missä rajoissa ja kuinka nämä tietyt julkkisdiplomaatit, joihin hän sisällyttää niin Bonon kuin Geldofinkin, esittävät ja rajaavat Afrikkaa globaalisti poliitikoille ja kansalaisille.

Cooper näkee julkkisdiplomatian uudenaikaisena kamppailun muotona, joka rikkoo rajoja suostutellun voimalla ja muokkaamalla keskustelua (ibid, 3). Rajaus kamppailuun sulkee ulkopuolelle tärkeitä julkkipolitiikan kysymyksiä. Cooper käsittelee julkkisdiplomaatteja ja heidän toimintaansa, mutta jättää kysymättä, kuinka julkisten diplomatia on mahdollistunut ja kenen toimesta tai mitä totuuksia julkkisdiplomaatit tuottavat itse representaatioissaan. Julkkispolitiikkojen representaatioiden sanat ja kuvat eivät ainoastaan kuvaile tai esitä, vaan tuottavat subjekteja ja objekteja sekä näkökulmia ja ymmärtämisen tapoja. Heidän katseensa on valinta (Berger 1972, 8), joka rajaa, keskittää ja tarkentaa tuottaen objekteja, subjekteja ja niiden merkityksiä. Nämä visuaaliset ja tekstuaaliset diskurssit määrittävät ja strukturoivat mielikuvia tuottaen ja purkaen objekteja (Afrikka/länsi), merkityksiä (auttava/autettu) sekä maailmankuvia (humaani/epähumaani) jättäen taakseen totuuksia, toden vaatimuksia sekä tapoja nähdä, tuntea ja tietää. Myös Cooperin näkemys siitä, että julkkisdiplomaattien

nousu kansainvälisen politiikan areenoille on seurausta traditionaalisten poliitikkojen narsistisuudesta ja heidän pyrkimyksistään luoda itselleen kansalaisia puhuttelevia imagoja (Cooper 2008, 43), sulkee ulkopuolelle laajemmat kysymykset julkkipolitiikkojen roolista politiikan tekemisestä ja sen jatkeena mediasoituneessa maailmassa. Koska Cooper ei ole analyysissaan kiinnostunut julkkisdiplomaattien katseiden ja puheiden tuotoksista tai niiden representaatioiden historiallisista teksteistä, hänen kirjansa päätyykin veisaamaan samaa toistuvaa ja tuttua virttä valkoisten länsimaisten rokkareiden, poliitikkojen ja kirkonmiesten rinnalle.

Julkkispolitiikkojen ”vallattomat” Afrikka-diskurssit

Viihteen ja politiikan raja-aitojen kaatuessa – tai vähintäänkin rapautuessa – populaarikulttuurin toimijoiden nousu politiikan areenoille ja median parrasvaloihin vaatii kriittistä tutkimusta niin ilmiöstä itsessään kuin myös sen tuotoksista. Julkkisien nousu länsimaiden yhteiskuntien median keskiöön on ollut seurausta laajemmista yhteiskunnallisista muutoksista – demokraatioistumisesta, mediasoitumisesta että sekularisoitumisesta (esim. Turner 2004; Rojek 2001; Marshall 1997). Samalla tavalla myös julkkipolitiikkaa on analysoitava juuri poliittisten viitekehysten parissa. Se kuka julkkis saa puhua poliittisista kysymyksistä poliikkojen rinnalla, mistä ja mitä tuottaen, vaatii heidän representaationsa nostamista tutkimuksen keskiöön.

Käsittelen tässä artikkelissa julkiksiin liittyviä uutisia, kertomuksia ja representaatioita paikkoina (*sites*), joiden kautta keskustelua poliittisista merkityksistä ja suhteista, identiteeteistä ja sosiaalisista normeista arvioidaan, muokataan ja jaetaan (cf. Turner 2004; Marshall 1997; Dyer 1998). Pääasiallisena aineistonani on kaksi brittiläistä uutismediata, sanomalehti *The Daily Telegraph* ja *BBC News* -internet-sivusto, sekä *TIME*-lehti joka on yksi maan johtavista uutisviikkolehdistä. Kaikkien kolmen lähteen Bonon ja Geldofin humanitaarista tai Afrikkaan kohdistuvaa toimintaa käsittelevät artikkelit vuodesta 2000 elokuuhun 2008 kuuluvat analyysin piiriin. Näiden medialähteiden lisäksi analysoin myös kolmea kirjaa: *Geldof in Africa* (2005), *On the Move* (2006) ja *Bono on Bono* (2005). Kaksi ensimmäistä kirjaa ovat Geldofin ja Bonon itsensä kirjoittamia, kolmas on kokoelma

toimittaja Michka Assayasin tekemistä Bonon haastatteluista.

Yhdistelmä julkiksia ja politiikan tutkimusta on harvinainen, mutta hedelmällinen. Monet tutkijat, kuten tunnettu julkistutkija P. David Marshall (1997, 262–6), näkevät julkikset ennen kaikkea kapitalistisen yhteiskunnan hallinnan välineinä, joiden avulla kontrolloidaan massojen kollektiivisia tuntemuksia ja siten oikeutetaan kapitalistisen yhteiskunnan tuotantomuotoja. Tällainen näkemys tarjoaa kuitenkin mielestäni melko kapea-alaisen määritelmän julkisten vallasta ja toiminnasta poliittisista konteksteissa. Julkikset eivät suinkaan pakota ihmisiä seuraamaan itseään, vaan johtavat lähinnä tulemisen ihanteiden (*ideals of becoming*) kautta. Käsitänkin julkisen kiinnostuksen poliittisia julkiksia kohtaan olennaisesti normatiivisena diskurssien tuotannon alueena ja julkisten roolin monimuotoisempänä kuin ainoastaan kapitalististen unelmien tuottajina. Julkkiskertomukset ja uutiset eivät ole ainoastaan kertomuksia tietyistä henkilöistä, vaan ne toimivat laajempina kulttuurisia teksteinä osana niitä diskursiivisia ja ideologisia konteksteja, joissa ne esiintyvät.

Ainoastaan analysoimalla julkispolitiikkojen luomia representaatioita ja diskursseja niiden omassa ajassa ja paikassa avautuu julkispolitiikan näennäisen epäpoliittisuuden poliittisuus. Epäpoliittisuus asemana ja vetoimuksena on poliittisen päätöksen seurausta (Schmitt 1985), joihin erinäiset intressit ja päämäärät vaikuttavat. Julkkispolitiikkojen epäpoliittisuus, jota he itse politiikkojen, median ja hyväntekeväisyysjärjestöjen rinnalla rakentavat on tuotos, joka myös itsessään humanitaarisen diskurssinsa kautta tuottaa, suuntaa, ohjaa ja muokkaa subjekteja ja toimijoita (Foucault 1977). Julkkispolitiikkojen representaatioiden ja diskurssien analyysi Afrikan pelastamiseksi onkin vähintään yhtä tärkeää kuin poliittisten päätösten, puheiden tai YK:n dokumenttien analyysi Afrikan kontekstissa. Tämä tarve korostuu aikakautena, jolloin median kautta luoduista maailmankuvista, jotka rakentuvat keskeisesti asenteisiin, unelmiin ja mielikuviiin, on tullut osa kansainvälisen politiikan toimijuuksien legitimitöinnin tapoja (Oliver 2001, 555). Myös julkispolitiikkojen kansalaisille tarjoamilla roolimalleilla, maailmankuvilla, ideaaleilla ja totuuksilla on poliittinen ulottuvuus sekä funktio. Poliitiikan tutkimukselle julkispolitiikkojen representaatioiden analyysi avaakin uusia näkökulmia viihteen „vallattomaan“ maailman jossa

länsimaista poliittista toimijuuksia ja subjekteja rakennetaan median ja populaarikulttuurin piirissä emotionaalisten representaatioiden kautta epäpoliittisuuteen nojaten.

Kuuluisuuden muuttuessa länsimaisten yhteiskuntien päähänpintymäksi (Braudy 1986), on julkiksista on tullut nykykulttuurin ikoneita ja jumalhahmoja (Kellner 2003, 4), joiden asema heijastelee erilaisia arvo-, maku- ja merkitysvalintojen muodostamia haluja ja ihanteita. Kuuluisuutensa kautta julkikset ovat vaikutusvaltaisessa diskursiivisessa positiossa, jonka vuoksi heidän maailmankuvansa ja toistuvien mediaesiintymisten voidaan nähdä muokkaavan ihmisten käsityksiä ympäröivästä maailmasta (Connell 2005, 77; Torfing 1999, 164). Kuulumisen, tunnistamisen ja merkityksen paikkoina (Rojek 2001, 53) julkikset toimivat kansalaisille minäteknologioina (Foucault 1984) – tiloina jotka tarjoavat kansalaisille tapoja rakentaa ja heijastaa identiteettejä, persoonallisuutensa, yhteisöllisyyttä ja elämäänsä. Tänä maallistuneena aikana populaarikulttuuri ja sen toimijat voidaan nähdä uutena areenana, jossa kamppailut diskursiivisesta hegemoniasta käydään. Populaarikulttuurista ja julkiksista on tullut keskeisiä toimijoita, joiden avulla ja kautta poliitikot voivat tuoda esiin arvojaan ja ihanteitaan suurelle yleisölle (Street 2003). Toistamalla populaarien ideologioiden sanastoja sekä juhlistamalla populaarikulttuurin nautintoja ja jokapäiväisiä käytäntöjä (Grossberg 1992) julkikset toimivat kansalaisille ”ymmärtämisen linssinä” (Marshall, 2006, 5), joiden läpi myös politiikka välittyy, avautuu ja tarkentuu. Vallan minäteknologioina julkikset ovat osa interaktiivista ja dialektista valtaa ja auktoriteettia, joka rakentaa ja muokkaa kansalaisten rationaalisuuksia ja mahdollisuuksia (Dean 1999, 12; Foucault 1981, 142–3 ja 2005: 252–3; Rose 1989, 116 ja 1999, 42–7). Tässä kontekstissa moraaliset julkikset esittämässä ja edustamassa Afrikkaa ovat nousseet keskeisiksi roolimalleiksi, moraaliseksi johtajiksi ja maailman muokkaajiksi (Yrjölä & Repo 2008).

Bob Geldof ja Bono: Britti-imperiumin rokkaavat aateliset

Robert (Bob) Geldof ja Bono (Paul David Hewson) ovat näkyvimmit ja palkituimmat miesjulkikset, jotka toimivat Afrikan puolestapuhujina länsimaiden mediassa. Nämä kaksi irlantilaisista muusikkoo

tapasivat toisensa ensimmäistä kertaa vuonna 1984 kun Bob Geldof teki aloitteen *Band-Aidin* muodostamiseksi. *Band-Aid* koostui johtavista britti- ja irlantilaisuusmuusikoista ja levytti hyväntekeväisyyskappaleen *Do They Know It's Christmas* kerätäkseen varoja Etiopian nälänhädän torjumiseksi. Samassa tarkoituksessa järjestettiin *Live Aid* -konsertit Lontoossa ja Philadelphiassa kesällä 1985. Kuitenkin vasta vuonna 1999 Bono ja Geldof nousivat nykyiseen asemaansa Afrikan puhemiehinä ja sen puolesta toimijoina. Heidän lisääntynyt näkyvyytensä liittyi *Jubilee 2000* -kampanjaan, jonka tavoitteena oli kolmannen maailman velkojen anteeksiantaminen. Tämän jälkeen molemmat ovat olleet mitä enenevässä määrin osallisina erilaisissa projekteissa ja tapahtumissa, joiden tavoitteena on ollut Afrikan kärsimysten helpottaminen. He ovat olleet perustamassa painostusryhmää nimeltä DATA (Debt, AIDS, Trade, Africa) ja toimeenpanemassa RED-kampanjaa, joka pyrkii kaupallisin keinoin avustamaan afrikkalaisia AIDS-potilaita. Viimeisin globaalien tason ponnistus oli Live8-konserttien järjestäminen kesällä 2005 kaikissa G8-maissa sekä Etelä-Afrikassa. Nämä tapahtumat järjestettiin tukemaan *Make Poverty History* -kampanjaa, jonka päämääränä oli painostaa maailman johtajia antamaan anteeksi maailman köyhimpien valtioiden velkataakan, lisäämään ja parantamaan kehitysapua sekä neuvottelemaan reilun kaupan säännöistä köyhimpien maiden hyväksi.

Tässä mielessä Bono ja Geldof voidaan nähdä ”julkispoliitikoina”, miehinä, jotka edustavat Afrikkaa ilman minkäänlaista virallista mandaattia tai vastuuta. He esiintyvät poliitikkojen ja liike miesten rinnalla virallisissa poliittisissa konferensseissa, tapahtumissa ja paneeleissa sekä matkustavat virallisten delegaatioiden mukana Afrikkaan maanosan tilannetta seuraamaan³. Tämä laaja-alainen toiminta Afrikan köyhien hyväksi on tuonut heille runsaasti palkintoja, kunniakirjoja ja arvonimiä erinäisiltä, mutta pääosin läntisiltä toimijoilta. Niin Geldofille kun Bonollekin on myönnetty aatelistarvo (*Knighthood* *Commander of the British Empire*) palkinnoksi humanitaarisesta toiminnastaan ja molemmat ovat olleet useita kertoja ehdolla Nobelin rauhanpalkinnon saajiksi. *TIME*-lehti nimesi Bonon yhdeksi maailman vaikutusvaltaisemmista ihmisistä vuosina 2004 ja 2006, ja vuonna 2005 lehti palkitsi hänet Bill ja Melinda Gatesin rinnalla *Person of the Year* -tittelillä. Samana vuonna myös Bob Geldof valittiin erääksi lehden ”Eurooppalai-

seksi sankariksi” – kunnia-asemaan, johon Bono myös nousi vuonna 2003. Vuoden 2005 kunnianosoitusten kulminoitumana voidaan kuitenkin nähdä Geldofille myönnetty *Man of Peace* -palkinto, jonka Nobelin rauhanpalkinnon aikaisemmat saajat myöntävät vuosittain henkilölle, joka on parhaiten toiminut kansainvälisen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja rauhan sanoman sanansaattajana.

Vaikka Bono ja Geldof eivät virallisesti osallistu päätöksentekoprosesseihin kansallisilla tai kansainvälisillä tasoilla, heillä on merkittävä rooli tiedon tuottajina. Julkkisroolin performatiivisten ulottuvuuksien kautta he muokkaavat ja rakentavat totuuksia ja toimijuuksia Afrikasta, länsimaista ja maailmasta. Yhtäältä juuri siksi, että heidät esitetään ulkopuolisina tai jopa perinteisen politiikan haastajina, he nauttivat suuren yleisön luottamusta. Monille Iso-Britannian kansalaisille Bono ja Geldof edustavat hegemonista valtaa vastaan kamppailevia sankareita. Heidät nähdään karismaattisina totuuden kertojina, jotka vastustavat länsimaisia poliittisia eliittejä ja tuovat esiin järjen ja totuuden (Oxfam 2005). Heillä nähdään olevan jopa perinteisiä poliitikkoja enemmän valtaa lopettaa Afrikan köyhyys (Oxfam 2006). Mediadiskurssit sekä heijastavat että rakentavat näitä oletuksia. *TIME*-lehdessä vuonna 2005 silloinen Maailmanpankin pääjohtajana Paul Wolfowitz kuvailee heitä vertaansa vailla oleviksi ”sitoutuneiksi ja intohimoisiksi toimijoiksi”, jotka ”rokaten järjestyttävät järjestelmää”⁴. BBC taas uutisoi Geldofista hänen toimintansa kautta: uutisotsikoissa Geldof ”painostaa”, ”asettaa tavoitteita”, ”kiirehtii”, ”suostuttelee” ja ”vakuuttaa”⁵. Bonoa puolestaan kuvaillaan TV-saarnaajana, ”joka puhuu vilpittömästi ja vanhurskaasti globaalien oikeudenmukaisuuden puolesta”⁶. Niin Geldofista kuin Bonostakin rakentuukin median teksteissä ja kuvissa itsenäisiä, älykkäitä ja laajasti vaikutusvaltaisia länsimaisen toimijuuden ideaaleja, jossa totuudenmukaisuus ja moraalinen tinkimättömyys kulminoituu (Yrjölä & Repo 2008).

Sanat ja kuvat tuottamassa Afrikkaa ja sen todellisuutta: katastrofaalisesta teini-Afrikasta joviaaliksi jälkeläiseksi

Bonoon ja Bob Geldofiin liittyvät mediadiskurssit ovat sekä kertomuksia toimijoista, joilla on oikeus edustaa Afrikkaa lännessä, mutta myös tarinoita

joiden kautta Afrikkaa ja sen ”todellisuutta” konstruoidaan. Näiden representaatioiden kautta media, kuten myös Bono ja Geldof itse kirjoissaan ja dokumenteissa, tuottavat Afrikasta kaksi määrittävää ja osin toisiinsa lomittuvaa diskurssia. Olen nimenyt nämä diskurssit *katastrofaaliseksi teini-Afrikaksi* ja *joviaaliksi jälkeläiseksi*.

Katastrofaalinen teini-Afrikka -diskurssissa Afrikka näyttäytyy köyhänä, nälkäänäkevänä, sairaana ja hylättynä sekasorron paikkana. Tämä diskurssi muodostui pääasiallisesti sanoin jotka esitetään länsimaiden politiikan ja median areenoilla. Puheessaan vuonna 2004 *Labour*-puolueen puoluekokouksessa Bono kuvasi Afrikkaa maanosana joka oli ”leimahtamassa liekkeihin” ja kutsui Iso-Britannian poliittisia päättäjiä lähettämään paikalle ”kastelukannujen sijasta palomiesjoukkoja”⁷. Artikkelissaan *Le Monde* -lehdessä Geldof kirjoitti Afrikan olevan ”epätoivon paikka”. Todisteena tästä epätoivosta olivat ”Euroopan, maailman rikkaimman maanosan, etelärannoille ajautuvat hukuneiden naisten, lasten ja miesten ruumiit”. Geldofin mukaan Afrikka oli näin ”potentiaalinen poliittisten painajaisen aikapommi sekä epäilemättä syvin moraalinen haavamme ihmisyyden ruumiissa”. Jos tätä ongelmaa ei korjattu, Geldof jatkoi, tulevat sukupolvet tulivat oikeutetusti kysymään saman kysymyksen minkä Holokaustien jälkeinen sukupolvi oli tehnyt: ”vaikka he tiesivät, miksi he eivät tehneet mitään?”⁸.

Myös Bono liitti puheissaan Afrikan ja nykyisen köyhyyden vastaisen taistelun läheisesti läntisiin kokemuksiin ja muistoihin toisesta maailmansodasta. Kuten holokausti, hänen mukaansa Afrikka sai ”oikeudenmukaisuuden ihanteemme näyttämään lapselliselta, tehden tasa-arvon ihanteestamme farssin”⁹. Bonon mukaan ”Afrikka tekee pilkkaa hurskaudestamme, epäilee huolestuneisuuttamme, kyseenalaistaa sitoutuneisuuttamme [...] kaiken rehellisyyden nimissä voidaan vetää se johdopäätös, että samanlaisen köyhyyden ei annettaisi tapahtua missään muualla kuin Afrikassa”. Tämä ”missään muualla” viittasi erityisesti läntiseen palonpuoliskoon ja sen moraalisiin, sillä Bono jatkoi ”ei ainakaan täällä. Ei Euroopassa. Tai Amerikassa. Tai Australiassa, tai Kanadassa” (ibid).

Taistelu Afrikan köyhyyttä vastaan ei Bonolle ja Geldofille ole pelkästään moraalista toimintaa, vaan myös (läntisen) historian tekemistä ja muistojen vaalimista. Kirjassaan (Assayas 2005, 49) Bono toteaa:

”Uskon todellakin, että historian kirjoissa aikamme muistetaan kolmesta asiasta: terrorismin vastaisesta sodasta, digitaalisesta vallankumouksesta ja siitä mitä teimme – tai jätimme tekemättä – sammuttaksemme palon Afrikassa. Historia, kuten Jumalakin, seuraa mitä teemme”.

Bonon sanat muistuttavat ja kertaavat Nelson Mandelan puhetta Johannesburgissa *Live8*-konsertissa. Viitaten Edinburgin G8-kokoukseen, jonka agendalla Afrikan tilanne keskeisesti oli, Mandela totesi tuolloin, että ”historia ja tulevat sukupolvet antavat johtajillemme tuomionsa sen mukaan, millaisia päätöksiä he tekevät tulevina viikkoina”¹⁰. Koska Afrikan valtiot eivät kuulu G8:n piiriin, eivätkä maanosan johtajat ota osaa järjestön päätöksentekoon, Mandelan retorinen ”me”-sanon käyttö viittaa siihen missä hän, sekä Bono, näkivät Afrikan johtajien ja maanosan historiantuottajien sijaitsevan.

Myös Geldofin kommentit rakentuivat samansuuntaisiin perusoletuksiin. Geldofin mukaan ainoastaan läntisten hallitusten toiminnan avulla köyhyys Afrikassa voitiin lopettaa: ”meidän pitäisi avustaa ainoastaan hallituksia, jotka ovat sitoutuneet toimimaan läpinäkyvin tavoin, ensisijaisesti tilivelvollisina omille kansalaisilleen, ja evätä apu, jos sitä käytetään väärin”¹¹. Vaikka Geldof myönsi avoimesti, että korruptiota esiintyi myös kehittyneissä maissa, tämä ei hänelle ollut suuri ongelma, koska tämä korruptio ”ei tappanut ihmisiä” niinkuin se teki Afrikassa. Puhueessaan korruptiosta ja sen laajemmista yhteyksistä maailmanlaajuisesti, hän sovelsi eri standardeja länteen ja Afrikkaan, antaen ymmärtää että Afrikan korruptio oli jossain määrin ainoastaan maanosan sisäinen ongelma, eikä seurausta laajemmista taloudellisista yhteyksistä tai Afrikan ulkopuolisten toimijoiden poliittisista intresseistä maanosaa kohtaan. Toisaalta hänen kommenttinsa viittasivat lännen velvollisuuksien toimia katastrofaalisen ja kehittymättömän Afrikan auttajana ja tuomarina kansainvälisen politiikan pyörteissä. Sekä Bonon ja Geldofin mukaan poliittinen tahto Afrikan pelastamiseen saajaisikin ennen kaikkea lännessä, erityisesti Iso-Britanniassa ja Yhdysvalloissa. BBC uutisoi Bonon puhetta, jossa hän pyysi Gordon Brownia ja Tony Blairia ”saattamaan päätökseen sen minkä aloittivatkin (lopettaakseen köyhyyden maailmasta)”¹² ja kuvaili Geldofin kehuneen Blairin asettaman Afrikka-komission (*The Commission of Afri-*

ca)¹³ keskustelija ”radikaaleiksi ja edistyksellisiksi”¹⁴. Geldofin mukaan Afrikka-komission takana oli ”voimakas ja palveleva pääministeri” ja sen toiminta toi Blairille, G8:lle sekä EU:lle ”poliittisesti todella purevan viestin”¹⁵. Myös Yhdysvallat ja jossain määrin myös Ranska saivat osakseen ihailua Afrikkaan kohdistuvien toimiensa vuoksi. BBC raportoi, että Bono ”otti ilolla vastaan” Presidentti Bushin pitkäaikaissuunnitelmia aidsin ehkäisemiseksi Afrikassa¹⁶ ja Geldofin uutisoitiin ”kehuneen Bushin hallintoa radikaaleimmaksi – positiivisessa mielessä – suhtautumisessaan Afrikkaan sitten Kennedyn aikakauden”¹⁷. Geldofin mukaan Afrikan pelastaminen oli mahdollista, sillä:

Meillä on suunnitelma, sitä kutsutaan Afrikka-komissioksi. Meillä on rahaa joka on merkityksellömän pieni summa globaalilla tasolla. Jokaisella rikkaan maan kansalaista kohti summa on samalla naurettavan että traagisen pieninen sama kuin pala purukumia maksaa.¹⁸

Afrikan auttaminen oli ennen kaikkea valkoisen miehen taakka ja velvollisuus. Geldofin mukaan olikin aika ”vanhojen talousmahtien saapua Afrikkaan” suojellakseen ja avustakseen maanosaa kuten ”Yhdysvallat avusti Eurooppaa toisen maailmansodan jälkeen”¹⁹. Myös Bono peräänkuulutti tehokasta ja pitkäaikaista Marshall-apua Afrikalle. Kuten toisen maailmansodan jälkeen se oli mahdollistanut ”eurooppalaistille tuntea Yhdysvaltojen armon tavalla johon sotilaallinen tuki ei olisi ikinä kyennyt”²⁰. BBC:n radiohaastattelussa hän esitti, että oli ”halvempaa ja viisaampaa, tänä piinallisena ja ahdistavana aikana, tehdä potentiaalisista vihollisista ystäviä kuin puolustaa itseään näitä vastaan [...] Afrikka ei ole terrorismin vastaisen sodan etulinjassa, mutta se voisi pian olla sitä. Oikeudenmukaisuus on varmin tie rauhaan”²¹. Kirjassaan ”Bono on Bono” hän tarkensi tämän oikeudenmukaisuuden päämääriä:

Ajatelkaa toista maailmansotaa, ajatelkaa Yhdysvaltoja, joka vapautti Euroopan.. Jälle rakentaessaan Euroopan amerikkalaiset olivat strategisia, heidän toimintansa ei ollut silkkaa hyvyttä [...]. Tämä on sitä, mitä tarvitsemme nyt Afrikassa ja joissakin osissa Lähi-itää – suojamuuria ääriaineiksi vastaan prosessissa, jota kutsun kuumaksi sodaksi. Siinä on järkeä, ei vaan moraalisenä välttämättömyytenä, mutta myös strategisena ja poliittisena sellaisena. Se on yksinkertaisesti oikein.

Elämme uutta aikakautta. Tarvitsemme taktisia aseita niiden toisessa merkityksessä. Meidän pitää poistaa viha toisella tavalla. Tuhota anti-amerikkalaiset tai lännenvastaiset tunteet varmistamalla, että he tietävät ketä me olemme. Meidän pitää työskennellä ankarammin Lähi-idän rauhanprosessin puolesta, ruokkiaksemme nälkäänäkevät ihmiset, hankkimalla lääkkeitä AIDS-ahdinkoa helpottamaan. Afrikka on 40-prosenttisesti islamilainen. (Assayas 2005, 264–5)

Afrikan pelastaminen liitettiin näin osaksi terrorismin vastaista sotaa, jota käytiin ennen kaikkea islamaista toiseutta vastaan. Tähän humanitarismin aseinen käytävän sodan tarpeellisuuteen vedottiin moraalisiin painotuksiin ja argumentein. Geldofille Afrikan auttamatta jättäminen oli merkki lännen moraaliseen rappiosta²². Bonolle se oli synnillinen teko ja vastoin Jumalan tahtoa. Toiminta katastrofaalisen Afrikan hyväksi, he esittivät, oli viisasta, strategista, taloudellista ja moraalista. TIME-viikkolehdessä Bono esitti, että oli satakertaisesti halvempaa estää tulipalojen syttymistä Afrikassa kuin yrittää sammuttaa niitä²³. BBC:llä hän argumentoi, että ”kaikki viiveet rahoituksen lisääntymisessä merkitsevät enemmän kuolonuhreja ja suurempia kustannuksia tulevaisuudessa”²⁴. Länsimaista rakentui hoitaja, auttaja ja parantaja, joka oikeudenmukaisella ja oikeutetulla toiminnalla Afrikassa raivasi maailmalle tietä kohti parempaa tulevaisuutta.

Toimintaan olikin ryhdyttävä mitä pikimmiten sillä Euroopan maiden johtajien riittämätön kiinnostus Afrikkaa kohtaan oli huolestuttavaa ja vaarallista. BBC:n radiohaastattelussa Geldof argumentoi, että ”Iso-Britannian eittämättömästä johtajuudesta huolimatta Afrikan asioissa kiinalaiset olivat täyttämässä eurooppalaisten johtajien jättämää tyhjiötä”. Tilanne oli Geldofin mukaan Afrikan tulevaisuuden kannalta kestävä, sillä ”kiinalaiset eivät välitä demokratiasta, läpinäkyvyyden tai vastuullisuuden periaatteista [...], vaan antavat Afrikalle rahaa rakentaakseen mantereella poliittista vaikutusvaltaansa että päästäkseen käsiin sen luonnonvaroihin”²⁵. Myös *The Daily Telegraph* artikkelissaan viittasi Kiinan intressejen Afrikkaa kohtaan nostattaneen ”uuden kylmän sodan Kiinan ja Yhdysvaltain välille”. Kiinan vaikutusvallan kasvu Afrikassa, lehti jatkoi, teki nyt ”kaikki Bonon, Geldofin, Oxfamin ja parjatun Maailmanpankin yritykset estää Afrikan ajautumista jälleen väärille raiteille hetkessä tyhjäksi”²⁶.

Joviaali jälkeläinen vanhempiensa jalanjäljillä

Katastrofinen teini-Afrikka -diskurssi rakensi Afrikan sanoin sairaaksi ja vammautuneeksi maanosaksi, joka kaipaa kipeästi länsimaista apua ennenkuin se omaksuu väärät opit ja roolimallit todellisen perheensä ulkopuolelta. Se liittyy osittain *joviaali jälkeläinen* -diskurssiin, joka rakentui pääosin kuvista, jotka julkaistiin niin median artikkeleissa että Bonon ja Geldofin omista kirjoissa. Kun katastrofaalinen teiniafrikka -diskurssissa Afrikka muuttui visuaalisesti lähes näkymättömäksi kun erinäiset valkoiset miehet omivat sen äänen ja kuvaston läntisessä mediassa, joviaali jälkeläinen -diskurssissa Afrikka nousi jälleen median kuviin, katseiden kohteeksi. Toisin kun kovissa sanoissa, jotka tuottivat katastrofaalisen ja näkymättömän teini-Afrikka -diskurssin, joviaali jälkeläinen -diskurssin kuvissa ei näy sanojen esittämää kärsimystä, vaaraa tai vihamielisyyttä. Päinvastoin, kun Geldof ja Bono esiintyivät Afrikassa – poissa länestä – Afrikka näyttäytyy rauhallisena ja kontrolloituna maanosana.

Median representaatioissa Bonon ja Geldofin matkoilta Afrikkaan afrikkalaiset olivat kuvissa lähinnä naisia ja lapsia esiintyen Bonon tai Geldofin seurassa. Afrikkalaiset miehet saivat myös näkyvyyttä, mutta toisin kun naiset ja lapset, jotka näyttyivät kuvissa aktiivisina ja hymyilevinä, olivat miehet niissä passiivisempia, mutta yhä rauhallisia, yhteystyökykyisiä ja levollisia. Kuvissa afrikkalaiset tuotiin esiin inhimillisinä toimijoina, joskaan ei vielä aivan täysikasvaisina yksilöinä, sillä harvoin kuvateksteihin liitettiin heidän nimiään, elämänhistoriaansa tai kertomuksiansa. Poikkeuksetta afrikkalaiset jäivät nimettömiksi kasvoiksi niistä moninaisista maista, joissa Bono ja Geldof vierailivat, heitä kuvissa tarkkaillen ja analysoiden.

Myös Bonon ja Geldofin omien kirjojen visuaaliset representaatiot rakentavat kertomuksia Afrikasta passiivisena ja rauhanomaisena maanosana, joka ei ollut vielä saavuttanut täyttä fyysistä kehitystä. Ilman sanoja tai kuvatekstejä, kuvakulmat, rajaukset, valotus ja konteksti ovat selvästi erilaisia kuin länsimaisista subjekteista tai maisemista otetut kuvat. Bonon kirjassa *On the Move* (2006), joka avautuu ihmisyden, kansainvälisen politiikan ja kristinuskon lähettiläiden – Nelson Mandelan, Presidentti Clintonin ja saarnaaja Billy Grahamin

alustuksilla – Afrikka tuodaan esiin mustavalkoisin valokuvin, joista suurin osa on afrikkalaisten lapsien lähikuvia²⁷. Jos näitä lapsia kuvataan sosiaalisina toimijoina, esiintyvät he kuvissa joko muiden afrikkalaisten lapsien kanssa tai Bonon seurassa. Tässä kirjassa, kuten myös kirjan *Geldof in Africa* (2005) kuvissa, esiintyvät kasvot ja ruumiit jäävät nimeämättä. Afrikkalaisista muodostuu länsimaisen subjektiivisuuden, tunteiden ja toimijuuden rakentajia, nimettömiä yksilöitä jotka katsovat kirjan sivuilta kohti lukijaa. Bono omistaa oman kirjansa sille ”pienelle pojalle sivulla 17. Hän muutti elämäni. En muista hänen nimeään” (Bono 2006, alkusanat) .

Niin Bonon kun Geldofinkin kirjojen kuvat esittävät ainoastaan afrikkalaisia ja kirjojen valkoisia mieskirjoittajia. Muut rodut tai kansallisuudet, kiinalaiset, nälkäänäkevät lapset, Euroopan rantoihin huuhtoutuneet ruumiit, maanosan tulilieskat ja holoakausti jotka sanallisesti rakensivat mediassa Afrikan todellisuutta painuvat katseilta näkymättömiin. Sen sijaan Afrikka näyttäytyy rauhanomaisena, kauniina ja lähes seisahduneena paikkana, jossa ihmiset elävät niin kuin he ovat eläneet jo vuosikymmeniä, jollei jopa vuosisatoja. Kuten *Live8*-logo, joka esitti Afrikan soittokelvottomana kitarana, *Geldof in Africa* -kirjassa (2005) Afrikka piirtyy kartalla maanosaksi joka on erillään muusta maailmasta. Kun leijuen tyhjiydessä ilman naapurimaita, se on maanosana irrallaan muuta maailmaa sitovan ajan ja tilan käsitteistä.

Rinnastettuna Bonon kirjassa esiintyvään mustavalkoiseen Afrikkaan, Geldofin Afrikka avautuu värikkäänä ja valoisana. Afrikka ”on kirkkaasti loistava maanosa, joka on auringonvalon ja kuumuuden kyllästävä ja sitä määrittää kaikkialle yltävä sokaisevan ja häikäisevän valon kajastus” (Geldof 2005, alkusanat). Geldofin kirjan 319 sivua täyttyvät maanosan ihmisiä, maisemia ja kulkuneuvoja esittäivistä kuvista: veneistä, kameleista, moottoripyöristä, aavikoista, vuorista ja joista. Useat kuvat esittävät afrikkalaisia heidän jokapäiväisissä ympäristöissään ja arjen toimissaan Geldofin kuvaamana: kylpemässä, nukkumassa, istumassa ja tanssimassa (ibid, 43; 49; 73; 86; 119). Geldof kuvailee ja paikantaa – luo ja asettaa – kuvaamansa ihmiset kuvateksteissä heimoihin, maihin, toimintaan tai paikkoihin. Kuvat on nimetty yksinkertaisesti ja lyhyesti kuten ”kaupunkilaistytö”, ”roskatyttö”, ”kongolaisjengi”, ”Nueri-nainen”, ”Masai”, ”liikkuva torso” tai ”onnellinen

huumekauppias” (Geldof 2005, 89; 103; 163–164; 169; 120–121; 76; 48). Osassa kuvista yksilöistä rakentuu kuvateksteissä koko valtionsa tai paikansa edustajia: Geldof nimeää kaksi alastonta lasta kuvatekstissä Sudaniksi ja kitaraa soittavan miehen Kinshasa, Kongoksi (ibid, 11; 93). Eräässä tapauksessa kuville rakennetaan merkitys länsimaisten esteettisten arvostuksien mukaan, kuten kasvokuvassa, jossa naiselle sinisessä kaavussaan on annettu nimi *Muslim Mona Lisa* (ibid, 117)²⁸, länsimaisen taiteen mestariteoksen mukaan.

Geldofin teksteissä afrikkalaisia kuvataan kuitenkin yksityiskohtaisemmin, erityisesti heidän fyysisiä ominaisuuksiaan tarkastellen, analysoiden ja arvottaen. Somalialaista maanomistajaa kuvataan ”kauniina, pitkänä ja virheettömästi pukeutuneena” (ibid, 67) ja Masai-sotilaita ”elegantin hoikkina” (ibid, 27; 67; 118). Naisista Geldof kirjoittaa valkoisen miehen katseen tarkkuudella, heidän liikkeitä ja ruumiiosien muotoja tarkasti kuvaillen. Afrikkalaiset naiset ovat ”kuin malleja tai ballerinoja, sulavan suoraselkäisiä, joiden lanteet keinahtelevat heidän kulkiessaan”. Mursi-heimon naisia Geldof kuvailee ”paljasrintaisina ... eläimenahkaiseen vaatteisiin lanteensa käärineitä [...] heidän huulensa ovat valtavia ja roikkuvia. Suuri lihanpala riippuu heidän alahuulestaan kuin vanha rengas” (ibid, 53).

Afrikasta muodostuu Geldofille ennenkaikkea esteettinen kokemus, tunne joka tunkeutuu hänen valkoisen miehen kehoonsa, ihon alle, aktivoiden menneisyyden muistoja ja kokemuksia. Romanttisena, länsimaisen ajan ja paikan ulkopuolisella se on rajatila, joka mahdollistaa kokemuksen ja mielikuvituksen vapautumisen. Geldof kirjoittaa: ”Afrikan haju on haju, jota ei ikinä jätä jälkeensä...haju, joka kummittelee sieraimissa loputtomiin, jonka vetää henkeen syvälle mielikuvituksen ytimeen” (ibid, 262). Afrika on yhä ”mystinen maanosa”, ”jossa vanhat sielut ja henget elävät vahvoina” ja ”missä jotkut ihmiset ovat kuulleet valkoisista ihmisistä, mutta eivät koskaan nähneet yhtään selaista” (ibid, 52; 66; 60). Verrattuna moniin muihin paikkoihin joissa ”ihminen on peruuttamattomasti muuttanut maisemia, Afrikan maisemat ovat pakotaneet ihmisen mukautumaan siihen. Aavikot, metsät, joet ja vuoret säilyvät muuttumattomina, liikukumattomina ja koskemattomina” (ibid, 100).

Vaikka Geldof tuo esiin kuvissa myös nykyaisemmän Afrikan puolia – kännyköitä ja satelliittilautasia – jatkavat hänen kuvansa tesktuaalista

tarinaa Afrikasta joka on kuitenkin ennen kaikkea yhä keskenkasvuinen, jälkeenjäänyt maanosa jolta puuttuvat nykyaikaisen taloudellisen kehityksen edistyksen merkit ja edellytykset. Kuvissa maiden rajoja merkkäavat yhä paalut, kaivokset on jätetty ruostumaan toimettona ja junat makaavat viidakoissa käyttökelvottomina (ibid, 83; 186; 197–8). Afrikan maisema avautuu tyhjänä, avarana ja koskemattomana: aavikkona, viidakkona, keitaina (ibid, 95; 98–9; 142; 120–1; 197), missä ”orjat ja aavikon jumalat” (ibid, 24) yhä elävät traditiolista elämäänsä länsimaisen ajan ja tilan ulkopuolella. Kuvat hiljentyvät afrikkalaisesta elämästä suurkaupungeissa, maanosan megapoliksista, moottoritieverkostoista, urbaaneista slummeista, keskiluokkaisista taloista tai muista taloudellisen kasvun merkeistä. Tämä moderni Afrika painuu näkymättömiin, Geldofin kameran linssin ulkopuolelle.

Linssi kuitenkin kohdentuu ja kuvista esiin nousee Afrika, joka katsoo innokkaana ja keskittyneenä pohjoiseen. Markkinoilla roikkuvat David Beckham pelipaidat, Iso-Britannian jalkapallo-otteluiden ajat ja tulokset kirjattuna liitutaalulle, valtavat muoviset Coca-Cola pullot, rap-muusikot ja AIDS klinikoiden valistusgraffitit (ibid, 61; 97; 154; 164–65; 218) kertovat tarinaa niin maanosasta joka seuraa länsimaalaisten esimerkkejä, trendejä, tuotteita ja neuvoja, että lännen toiminnasta ja toimijuudesta Afrikassa. Afrika on maanosa, jossa länsimaalaiset – kuten Geldof matkallaan – edelleen kruunataan kuninkaiksi huolehtimaan afrikkalaisista alamaisistaan (ibid, 157; 225). Se on luonnollinen paikka valkoisen miehen nähdä, oudoksua ja tietää, kuvata ja olla. Paikka, jossa valkoisen miehen läsnäollessa asiat toimivat, rauha vallitsee ja tekstuaalisesti kuvatut ”hullut ylienergiset somalialaiset yksityisarmeijan soturit” (ibid, 34–37) esiintyvät kuvissa täydessä kontrollissa ja hymyilevinä Geldofin seurassa. Geldof kirjoittaa:

Afrikassa. Sen täydellisessä kauneudessa. Hengellisessä ja fyysisessä. Kuinka se liikuttaa samaa mieltä, joka muodostui täällä. Kuinka ikaikaiset muistot ja hajut vetävät puoleensa. Tuovat kotiin. (ibid, 115)

Kotimme, perheemme, maailmamme

Bonoon ja Geldofiin liittyvät ja heidän tuottamansa Afrika-diskurssit valottavat niitä erinäisiä tapoja, joilla poliittista toimijuutta eri subjekteille

jaetaan, sallitaan ja rajataan median kuva- ja ääniaalloilla. Median diskursseissa Geldofista ja Bonosta rakentuu kehitysasioiden asiantuntijoita, joissa kulminoituu länsimainen objektiivinen tietotaito sekä moraalinen oikeudenmukaisuuden ideaalit. He ovat aikakautemme moraalisia johtajia, hyvyyden ruumiillistumia ja totuuden puhujia, jotka itsenäisesti ja pyyteettömästi johtavat läntistä maailmaa taisteluun Afrikan köyhyyttä vastaan. Näiden kuvaelmien Bonosta ja Geldofista voidaan nähdä toimivan laajempina kertomuksina pohjoisen ja etelän toimijuuksista ja rooleista, muistutuksina siitä, kenellä on velvollisuus toimia Afrikan legitiiminä äänenä maailmassa. Afrikan pelastaminen ”lännen ristiretkinä”²⁹ ja sen köyhyyden kuvaaminen ”haavana maailman ruumiissa”³⁰ konstruoivat maailmankuvia, tapoja nähdä, tietää ja muistaa tuottaen diskursseja aktiivisista, myötätuntoisista, määrätietoisista ja moraalista länsimaisista subjekteista. Länsimaiden kristillisenä vastuuna ja kipuna Afrikasta rakentuu lännen moraalisien johtajuuden koetinkivi ja kulminoituma, jossa sen pyyteettömyys, oikeamielisyys ja osaaminen testataan ja todistetaan. Nämä kohdennetut identiteetit sekä ylläpitävät subjektiivista länsimaista toimijuutta että tuottavat eksplisiittistä kahtiajakoa ja poliittista suhdetta etelän ja pohjoisen tai lännen ja Afrikan välillä.

Kun Bono ja Geldof lännessä raportoivat Afrikan sodista, nälänhädästä, köyhyydestä, AIDS-epidemiasta ja sen tuottamista orvoista heidän representaationsa rakentavat verbaalisesti maanosasta vaarallisen ja katastrofaalisen. Samanaikaisesti visuaalinen Afrikka painuu näkymättömiin, kun valkoiset, vaikutusvaltaiset länsimaiset miehet ottavat haltuunsa sen kuvan ja äänen median lööpeissä ja TV-ruuduilla. Afrikka kuitenkin palaa takaisin kuviin ja länsimaiden kansalaisten katseiden kohteiksi kun Bono ja Geldof ovat itse fyysisesti Afrikassa. Näissä visuaalisissa representaatioissa Afrikasta rakentuu epäpoliittinen, passiivinen, neutraali, rauhanomainen ja joskus jopa taloudellisesti aktiivinen toimija ja subjekti. Tämä kuvien ja sanojen sodankäynti rakentaa spiraalinomaista tarinaa, jossa avuton ja sekasortoinen Afrikka hädissään kutsuu länttä saapumaan ja sitä opastamaan. Afrikka on keskenkasvuinen lapsi, joka vaatii vanhempiensa huomiota, valkoinen miehen saapumista paikalle isähahmoksi sitä kehittämään, kasvattamaan ja ohjaamaan kohti oikeanlaista toimijuutta ja konstruktoitua elämää.

Näiden representaatioiden avuttomasta Afrikasta ja sitä kehittävästä ja pelastavista moraalista länsimaisista toimijoista voi nähdä linkittyvän myös laajempiin kansainvälisen politiikan valtakamppailuihin, joita nyt käydään aseellisten taistelujen ohella myös median ääniaalloilla moraalien, ideaalien ja aatteiden turvin. Onkin mielenkiintoista, että Bonon ja Geldofin toiminta, usean muun tavanomaisten poliitikkojen rinnalle nousseen länsimaisen julkispolitiikon lailla, keskittyy ainoastaan Afrikkaan, eikä muille avun tarpeessa oleville alueille Lähi-idässä, Kaakkois-Aasiassa, Etelä-Amerikassa tai länsimaissa itsessään. Yksi selitys voi olla, että edellä mainitut alueet eivät mahdu hierarkkisen maailmanjärjestyksen viitekehukseen, joka edellyttää täydellistä alistumista. Afrikan kohdalla, maanosana joka yleisesti koetaan epätoivoisena tai jopa toivottomana tapauksena, tämä kuitenkin on mahdollista.

Afrikan representoiminen äänettömänä ja avuttomana paikkana mahdollistaa länsimaiden suurvaltojen historian kirjoittamisen ja lännen politiikkojen esittämisen historian suurmiehinä ja globaaleina moraalina toimijoina. Niin presidentti Clinton, pääministeri Blair, kuin myös presidentti Bush esiintyivät näkyvästi toimikautensa aikana Bonon ja Geldofin rinnalla Afrikan puhemiehinä. Heidä kaikki myös matkustivat uransa loppuvaiheissa Afrikkaan. Tämä viittaa siihen spesifiin funktioon, jota julkispolitiikot Afrikan kontekstissa lännen poliittisille eliiteille tarjoavat. Toisaalta Bonon ja Geldofin nousu vuosituhaten vaihtumisen jälkeen korkeaprofiiliseksi ja arvostetuksi globaaleiksi humanitaarisiksi toimijoiksi nostattaa kysymyksiä heidän roolistaan siinä syyskuun 11. jälkeisen maailman humanitaarisessa paradigmassa, josta on tullut yksi määrittävä globaalin yhteiskunnan keskeisimpiä elementtejä. Kuten tässä artikkelissa olen esittänyt, toistamalla menneisyyden tarinoita Iso-Britannian ja Yhdysvaltojen sankarillisista toimista maailman historiassa – toisen maailmansodan lopettamista, holokaustia vastaan taistelemista ja orjuuden kukistamista – Afrikasta muodostuu keskeisesti tiettyjen länsimaiden kohtalo ja kutsutus. Bonon ja Geldofin kertomukset ja kuvaukset pikemminkin juhlistavat länsimaiden historiaa ja toimintaa, kuin rikkovat tai avaavat sen alle hiljennettyjä kertomuksia. Heidän kuvauksensa epätoivosta ja sen ylittämisestä, uhratuvuudesta, pahan voittamisesta ja lopulta vapautuksesta rakentavat länsimaiden historiasta sankarillisen ja kullanhoh-

toisen. Nämä menneisyyden kirjoihin kirjatut narratiivit rakentavat nyt aikamme tulevaisuutta ja myös siitä pian kirjoitettavaa historiaa. Kertautuen ne muistuttavat länsimaiden velvollisuudesta ja oikeudesta toimia maailmalla järjen ja tiedon äänenä ja toimijana taistelussa pahuutta ja moraalittomuutta vastaan. Nämä historialliset ja tunnelatautuneet sankari-kertomukset hiljentävät kuitenkin allensa tarinoita länsimaiden kyseenalaisimmista teoista ja tuotoksista Afrikassa, niin historian havinnassa kun nykypäivänkin sykkeessä. Näkymättömiin ja kuulumattomiin jäävät tarinat afrikkalaisista pakolaisista, jotka huuhtoutuvat Euroopan rannoille elävinä ainoastaan odottamaan palautusta pakolaisleireille takaisin Afrikkaan, tai muistutukset Ison-Britannan ja Yhdysvaltojen roolista maailman että erityisesti kehitysmaiden suurimpina asekauppiaina. Nämä tarinat länsimaiden omasta moraalittomuudesta ja sen osuudesta maailman liekeihin ja holokausteihin jäävät kirjaamatta julkispolitiikan historiankirjoissa.

Afrikan kärsimys yhdistettynä pahuuteen, joka on kitkettävissä humanitaarisin ja kaupan keinoin ovat valtaapitävien keinoja ja päämääriä. Kuten kolonialismin historiasta voi oppia useimmat humanitaariset interventiot historian saatoissa on legitimoitu juuri niiden sivilisoivilla missioilla. Myös Bonon ja Geldofin Afrikka-representaatiot voi nähdä poliittisina diskursseina, jotka heijastelevat, rakentavat ja ylläpitävät länsimaista toimijuutta niin Afrikassa kuin muuallakin maailmassa. Näissä diskursseissa muut valtiot, varsinkin Afrikassa aktiivinen Kiina sekä läntisen pallonpuoliskon ulkopuolelta tulevat vaikutteet, rakentuvat vaaroiksi läntiselle moraaliselle hegemonialle ja sen tulevaisuudelle. Afrikan vapaus ja automia tu-

levat mahdolliseksi ainoastaan lännen yhä kasvavalla ja intensiivisemmällä toiminnalla Afrikan maaperällä. Kutsu Afrikan vapauttamiseen toimii samalla kutsuna kasvavaan läntiseen toimintaan tämän vapautuksen mahdollistajana. Kansainvälisen politiikan laajemmissa konteksteissa nämä representaatiot legitimoivat läntistä valtaa ja toimintaa suhteessa Afrikkaan, popularisoivat ja järjestävät läntisten kansalaisten kollektiivisia tunteita näiden toimien tueksi ja suojelevat länsimaiden strategisia intressejä. Näissä representaatioissa länsimaille rakentuu keskeinen ja aktiivinen rooli toimia moraalisen äänenä maailmalla, auttajina ja pelastajina ja maailman tulevaisuuden rakentajina.

Niin mediassa kuin Bonon ja Geldofin kirjoissakin Afrikkaa auttavat ja sen parasta ajattelevat toimijat ovat ensisijaisesti länsimaalaisia joilla on rahaa, tietoa, tahtoa, kykyä sekä oikea moraalipohja Afrikan tulevaisuuden rakentamiseksi. Afrikan pelastaminen on ennenkaikkea länsimainen projekti, ja näin sen halutaan olevan myös tulevaisuudessa. Historiallinen perhe on pidettävä yhdessä, jotta Afrikasta tulee omillaan pärjäävä, koulutettu ja oikealla tavalla kasvatettu aikuinen joka ottaa vastuun itsestään, hoitaa terveyttään, syö hyvin ja käyttäytyy moitteettomasti.

”Missä köyhät ovat, siellä Jumala elää” Bono toteaa (Assayas 2005, 124). Menemällä Afrikkaan on länsi pelastautuva henkisesti, moraalisesti ja fyysisesti. Näin maailma säilyy sellaisena kuin se on, ja sellaisena kun sen tuleekin olla. Afrikka lännen haavana, holokaustina, auringon mantereena, toivon tuojana ja sen sankarillisen historian kirjoittajana. Jumalan rikkoutuneena kotina ja kipuna se kutsuu länsimaita historialliseen taisteluun moraalitonta ja paheellista toiseutta vastaan.

VIITTEET

¹ Artikkelin perustuu osittain julkaisemattomaan konferenssipaperiin Yrjölä, Riina ja Repo, Jemima (2008) ”Celebrities, Heteronormativity and Africa: Acting Men and Caring Women Disciplining the Child Africa”. Kiitän artikkelikäsitelmän hyödyllisistä kommentteista Poliittikkalehden arvioijaa, sekä Saara Särköä ja Hanna Kuusela.

² Julkkiksia on tutkittu laaja-alaisesti mm. elokuvatutkimuksen (Dyer 1998, 2004), taloustieteen ja markkinoinnin (McCracken, 2005, Pringle, 2004), poliittisen filosofian (Adorno 1991, Adorno & Horkheimer 2002), sosiologian (Smart 2005; Rojek 2001; Löwenthal 1961, Alberoni 1962), mediatutkimuksen (Evans & Hesmondhalgh 2005; Louw 2005; Lilleker and Lees-Marshment 2005), psykologian

(Giles 2000) historian (Boorstin, 1973) ja kulttuuritutkimuksen (Marshall 1997, Street 1997, 2001, 2002, 2003, Kellner 2003; Turner 2004; Cashmore 2006) parissa.

³ Esimerkiksi vuonna 2002 Bono matkusti George Bushin ensimmäisen valtiovarainministeri Paul H. O’Neillin kanssa Afrikkaan kahdentoista päivän kiertueelle ja vuonna 2008 Bob Geldof seurasi Presidentti Bushia hänen viimeiselle Afrikan vierailulle.

⁴ ”Bono & Bob Geldof”. *TIME magazine* 13.11.2006

⁵ ”Geldof sets out Global Poverty Goals”, BBC News 31.5.2005; ”Geldof urges Blair to talk tough at G8 summit”, BBC News 6.7.2005; ”Geldof pushes on aid to Africa”, BBC News 29.6.2006.

- ⁶ “Voice of influential U2 frontman”. BBC News 23.12.2006
- ⁷ “Get real on Africa, urges Bono”, BBC News 29.9.2004
- ⁸ Geldof, Bob. “France”s Role”. *Le Monde* 1.6.2005
- ⁹ “Get real on Africa, urges Bono”, BBC News 29.9.2004
- ¹⁰ “Live 8 success hailed by Geldof”. BBC News 3.7.2005
- ¹¹ “Bob Geldof answers your questions”, BBC News 13.7.2006
- ¹² “Get real on Africa, urges Bono”, BBC News, 29.9.2004
- ¹³ Tony Blairin asettama Afrikka-komissio perustettiin vuonna 2004 päämääränä tutkia Afrikan menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta ja löytää uusia ratkaisuja sen ongelmiin. Komission jäseninä olivat poliitikkoja ja mielipidevaikuttajia sekä Afrikasta että teollisuusmaista. Bob Geldof toimi yhtenä komission jäsenenä.
- ¹⁴ “Geldof positive on Africa talks”, BBC News 7.10.2004
- ¹⁵ “Blair unveils African action-plan”, BBC News 27.2.2004
- ¹⁶ “Bono hails Bush”s Aids funding”, BBC News, 29.1.2003
- ¹⁷ “Campaigners welcome US Aids Plan”, BBC News 28.5.2003
- ¹⁸ Geldof, Bob. “France”s Role”. *Le Monde* 1.6.2005
- ¹⁹ “Geldof unveils African trade plan”, BBC News 30.11.2007
- ²⁰ “Bono”s mission”, *TIME magazine* 23.02.2002
- ²¹ “Bono pushes the right buttons”, BBC News 31.9.2004
- ²² “Geldof warns over Africa failure”, BBC News 10.6.2005
- ²³ “Bono”s mission”, *TIME magazine* 23.02.2002
- ²⁴ “Bono hails Bush”s Aids funding”, BBC News 29.1.2003
- ²⁵ “Bob Geldof speaks two years after the G8 Gleneagles”, BBC News 11.3.2007
- ²⁶ “The West must handle with care China”s growing interest in Africa”, *The Daily Telegraph* 05.03.2007
- ²⁷ Kirjassa *On the Move* (2006) on kokonaisuudessaan seitsemäntoista kuvaa, mukaanlukien kansii
- ²⁸ Kirjassa *Geldof in Africa* (2005) ketään kuvissa esitetyjä yksilöitä ei ole nimetty. Kirjan teksteissä yksilöt kuitenkin aika-ajoin nimitään. Suurimmassa osissa näitä tapauksia nämä afrikkalaiset ovat länsimaalaistuneita yksilöitä, tai yksilöitä jotka ovat pelastuneet nälänhädältä tai köyhyydeltä. Tässä kontekstissa identiteetti toimii hyväksynnän merkinä hyvästä ja aktiivisesta afrikkalaisesta: lääkäreistä, papeista, hyväntekeväisyysjärjestöjen toimijoista tai Geldofin henkilökohtaisista avustajista.
- ²⁹ “Geldof returns to Ethiopia”, *The Daily Telegraph*, 28.5.2003
- ³⁰ Geldof, Bob. “Africa has become a living wound. Now we have the chance to heal it”. *The Independent*, 11.3.2005

LÄHTEET

- Adorno, Theodor. 1991. *The Cultural Industry*. London: Routledge.
- Adorno, Theodor ja Horkheimer, Max. 2002. *Dialectic of Enlightenment*. Stanford: Stanford University Press.
- Alberoni, Francesco. 1962. “The Powerless Elite”. Teoksessa McQuail, Denis (ed) *Sociology of Mass Communications*. Harmondsworth: Penguin Books Ltd.
- Assayas, Michka. 2005. *Bono on Bono – conversations with Michka Assayas*. London: Hodder and Stoughton Ltd.
- Berger, John. 1972. *Ways of Seeing*. London: Penguin.
- Bleiker, Roland. 2001 “The Aesthetic Turn in International Political Theory”, *Millenium*, 20:2, 509–534.
- Bono. 2006. *On the Move*. Tennessee: W Publishing Group.
- Boorstin, Daniel. 1973. *The Image. Guide to Pseudo-Events in America*. New York: Antheneum.
- Cashmore, Ellis. 2006. *Celebrity/Culture*. Oxon: Routledge.
- Corner, John ja Pels, Dick. 2003. (toim) *Media and the Restyling of Politics: Consumerism, Celebrity and Cynicism*. London: Sage.
- Cooper, F. Andrew. 2008. *Celebrity Diplomacy*. London: Paradigm Publishers: Boulder.
- Debrix, Francois ja Weber, Cynthia. 2003. *Rituals of mediation international politics and Social meaning*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Dean, Mitchell. 1999. *Governmentality: Power and Rule in Modern Society*. London: Sage.
- Dyer, Richard. 1998. *Stars*. London: British Film Institute.
- Dyer, Richard. 2004. *Heavenly Bodies. Film Stars and Society*. London: Routledge.
- Evans, Jessica and Hesmondhalgh, David. 2005. (toim). *Understanding Media: Inside Celebrity*. Maidenhead: Open University Press.
- Foucault, Michel. 1977. *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Translated by Alan Sheridan. London: Penguin Books.
- Foucault, Michel. 1981. *The History of Sexuality: Volume One: An Introduction*. New York: Penguin Books.
- Foucault, Michel. 1984. “On the Genealogy of Ethics: An Overview of Work in Progress”. Teoksessa Rabinow Paul (toim) *Foucault Reader*. London: Penguin books.
- Foucault, Michel. 2005. *The Hermeneutics of the Self: Lectures at the Collège de France 1981–82*. New York: Picador.
- Foucault, Michel. 2007. Security, Territory and Population: Lectures at the Collège de France 1977–1978. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Geldof, Bob. 2005. *Geldof in Africa*. London: Century.
- Giles, David. 2000. *Illusions of Immortality*. London: Macmillan Press
- Grossberg, Lawrence. 1992. *We Gotta Get Out of This*

- Place: Popular Conservatism and Postmodern Culture*. London and New York: Routledge
- Hay, Colin. 2002. *Political Analysis: A Critical Introduction*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Hermes, Joke ja Dahlgren, Peter. 2006. "Cultural Studies and Citizenship", *European Journal of Cultural Studies*, 9:3, 259–265.
- Kellner, Douglas. 2003. *Media Spectacle*. London and New York: Routledge
- Lilleker & Lees-Marshment. 2005. (toim.) *Political Marketing. A Comparative Perspective*. Manchester: Manchester University Press.
- Louw Eric. 2005. *The Media and Political Process*. London: Sage.
- Löwenthal, Leo. 1961. "The Triumph of Mass Idols". *Literature, Popular Culture and Society*. Prentice-Hall: Englewood Cliffs.
- Marshall, P David. 1997. *Celebrity and Power. Fame in Contemporary Culture*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Marshall, P David. 2006. (toim) *The Celebrity Culture Reader*. New York and London: Routledge.
- McCracken, G David. 2005. "Culture and Consumption II: markets, meaning and brand management". Bloomington: Indiana University Press.
- Oliver, Thaddeus. 2001. "Techniques of Abstraction". *Milennium* 20:2, 555–570.
- Oxfam. 2005. Make Poverty History Survey. Luettu 15.12.2005. Saatavilla <http://www.oxfam.org.uk/generation-why/blog/2005/12/survey-make-poverty-history-has.html>.
- Oxfam. 2006. Britons say they can do better than politicians in the fight against poverty. Luettu 1.8.2006. Saatavilla http://www.oxfam.org.uk/press/releases/iminpollresults_110506.htm.
- Pringle, Hamish. 2004. *Celebrity Sells*. Chichester: John Wiley & Sons Ltd.
- Rojek, Chris. 2001. *Celebrity*. London: Reaktion Books.
- Rose, Nikolas. 1989. *Governing the Soul: The Shaping of the Private Self*. London: Free Association Books.
- Rose, Nikolas. 1999. *Powers of Freedom: Reframing Political Thought*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schmitt, Carl. 1985. *Political Theology*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Scott, Joan W. 1991. "The Evidence of Experience", *Critical Inquiry* 17:3: 773–97.
- Shapiro Michael. 1999. *Cinematic Political Through: Narrating Race, Nation and Gender*. Edinburg; Edinburg University Press.
- Shapiro Michael. 1984. *Language and Politics*. New York: New York University Press.
- Smart, Berry. 2005. *The Sport Star: modern sport and the cultural economy of sporting celebrity*. London: Sage.
- Street, John. 1997. *Politics & Popular Culture*. Cambridge: Polity Press.
- Street, John. 2001. *Mass Media, Politics and Democracy*. Hampshire: Palgrave.
- Street, John. 2002. "Bob, Bono and Tony B: the popular artist as politician", *Media, Culture and Society*, 24:3, 433–41.
- Street, John "The Celebrity Politician: Political Style and Popular Culture". Teoksessa Corner John and Pels Dick, 2003. (toim.) *Media and the Restyling of Politics: Consumerism, Celebrity and Cynicism*. London: Sage.
- Street, John. 2004. "Celebrity Politicians: Popular Culture and Political Representation". *British Journal of Politics and International Relations* vol 6, 435–452
- Torring, Jacob. 1999. *New Theories of Discourse*. Oxford: Blackwell.
- Turner, Graeme. 2004. *Understanding Celebrity*. London: Sage.
- Van Zoonen, Liesbet. 2005. *Entertaining the citizen – when Politics and Popular Culture Converge*. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers.
- Weldes, Jutta. 2003. *To Seek Out New Worlds: Science Fiction and World Politics*. New York: Palgrave Macmillan.
- Yrjölä, Riina ja Repo Jemima. 2008. *Celebrities, Heteronormativity and Africa. Acting Men and Caring Women Disciplining the Child Africa*. Unpublished conference paper.
- BBC Web News (sisältäen BBC:n audio ja video arkistot)**
- "Bono begins African mission". BBC News 22.5.2002
- "Bono hails Bush's Aids funding". BBC News 29.1.2003
- "Dixies dropped over Bush remark". BBC News 20.3.2003
- "Campaigners welcome US Aids Plan". BBC News 28.5.2003
- "Bob Geldof: ragged-trousered pragmatist". BBC News Profiles Unit, 4.6.2003
- "Problems without Passports – Bono Interview", BBC Radio Four 9.9.2003
- "Blair launches Africa commission". BBC News 26.2.2004
- "Geldof backs African commission". BBC News 27.2.2004
- "Blair unveils 'Africa action-plan'". BBC News 27.2.2004
- "Get real on Africa, urges Bono". BBC News 29.9.2004
- "Bono pushes the right buttons". BBC News 31.09.2004
- "Geldof positive on Africa talks". BBC News 7.10.2004
- "Week in Pictures: London". BBC News 5.2.2005
- "Blair and Geldof unveil Africa report". BBC News 11.3.2005.
- "Geldof sets out global poverty goals". BBC News 31.5.2005
- "Bob Geldof on the sofa with Jonathan Ross". BBC Press Release 10.6.2005
- "Geldof warns over Africa failure". BBC News 10.6.2005
- "Live 8 success hailed by Geldof". BBC News 3.7.2005
- "Geldof hopes for 'historical breakthrough'". BBC News 5.7.2005
- "Geldof urges Blair to talk tough at G8 summit". BBC News 6.7.2005
- "Blair will call bluffs on trade". BBC News 15.09.2005
- "Trade deal criticized by Geldof". BBC News 20.12.2005
- "U2 tensions over Bono campaigns". BBC News 31.12.2005
- "Poverty Campaign was a big step". BBC News 31.12.2005
- "Geldof moves to tackle corruption". BBC News 14.2.2006
- "Blair promises new Africa focus", BBC News 26.6.2006
- "Geldof pushes G8 on aid to Africa". BBC News 29.6.2006
- "Geldof thoughts on G8 promises". BBC News 30.06.2006
- "Bob Geldof answers your questions". BBC News 13.7.2006

“Geldof on Blair and Brown”. BBC News 27.9.2006
 “Voice of influential U2 frontman”. BBC News 23.12.2006
 “Bob Geldof speaks two years after the G8 Gleneagles”.
 BBC News 11.3.2007
 “Geldof attacks European leaders”. BBC News 10.3.2007
 “BBC and Bob Geldof to map mankind. BBC Worldwide
 Press Releases 17.04.2007
 “Geldof: G8 summit a farce”. BBC News 8.7.2007.
 “Geldof unveils African trade plan”. BBC News 30.11.
 2007
 “Geldof on G8 commitment to aid”, BBC News 9.7.2008

TIME viikkolehti

“Bono”s Mission”, *TIME Magazine* 23.02.2002
 “Can Bono Save the World”. *TIME Magazine* 23.02.2002
 “Right Man, Right TIME”. *TIME Magazine* 23.02.2002
 “The Good Samaritans”. *TIME magazine* 19.12.2005
 “Bono & Bob Geldof”. *TIME magazine* 13.11.2006
 “Geldof and Bush: Diary from the Road”. *TIME magazine*
 28.2.2008

Sanomalehti The Daily Telegraph (London)

“Geldof returns to Ethiopia”. *The Daily Telegraph* 28.5.
 2003
 “Bob & Bono’s excellent adventure”. *The Daily Telegraph*
 2.7.2005
 “Geldof joins Tories on poverty forum”. *The Daily Tele-*
graph 28.12.2005
 “Bono marketing his Red badge of virtue”. *The Daily Tele-*
graph 27.1.2006

“U2 moves it assets out of Ireland”. *The Daily Telegraph*
 8.8.2006
 “For heaven”s sake, sign the cheque”. *The Daily Telegraph*
 18.10.2006
 “Bono: Profile”. *The Daily Telegraph* 19.11.2006
 “Portrait of Blair as a worn down global hobnobber”. *The*
Daily Telegraph 21.2.2007
 “The West must handle with care China’s growing interest
 in Africa”, *The Daily Telegraph*, 05.03.2007
 “A chorus of anger, but Geldof and Bono will be back”. *The*
Daily Telegraph 9.6.2007
 “When our politicians go pop”. *The Daily Telegraph* 14.7.
 2007
 “Hooking up”. *The Daily Telegraph* 4.1.2008
 “Is Davos our last resort? As the global economy falters,
 this year”s bash will be as much rescue summit as talking
 shop”. *The Sunday Telegraph* 20.1.2008
 “WHO”S OFF PISTE? There is no greater humiliation for
 the great and good than being dropped from the Davos
 guest list”. *The Daily Telegraph* 20.1.2008
 “U2: how they have on top of the world”. *The Daily Tele-*
graph 31.7.2008

Muut sanomalehdet

Geldof, Bob. “France’s Role”. *Le Monde* (France), 1.6.
 2005
 Geldof, Bob. “Africa has become a living wound. Now we
 have the chance to heal it”. *The Independent*, 11.3.2005
 Penn, Sean “An Open Letter to the President of the United
 States of America”, *Washington Post*, 29.2.2002